

Basisschool 'De Valke'

Patrick Strubbe

De staat richt kleuter-, lager, middelbaar, normaal- en technisch onderwijs in en brengt met dit doel, waar daaraan behoefte bestaat, inrichtingen en afdelingen van inrichtingen tot stand. Hij subsidieert de inrichtingen voor onderwijs die aan de wettelijke voorschriften voldoen en door de provincies, de gemeenten en de private personen worden tot stand gebracht. Het recht der ouders om voor hun kinderen de gewenste opvoeding te kiezen impliceert de mogelijkheid op een redelijke afstand over een school hunner keuze te beschikken¹...

Zo luidt de wettekst die aan de basis ligt van het ontstaan van de nieuwe Lichterveldse lagere school.

Zoals alle officiële scholen (gemeente- en gemeenschapsscholen) in Vlaanderen is ook De Valke ontstaan na een schoolstrijd. De gemeentescholen ontstonden na de schoolstrijd van 1879 - 1884. De gemeenschapsscholen zijn de zichtbare resultaten van de schoolstrijd in de late jaren '50 en de zogenaamde schoolpactwet van 1958. In beide gevallen was er een drang vanuit de samenleving naar een onderwijs waar vrije meningsuiting en neutraliteit primeren.

1 Hoe het groeide

In 1952 kent Pierre Harmel aan het katholieke onderwijsnet subsidies toe die achteraf als onwettelijk beschouwd worden. De daaropvolgende socialistische regering Van Acker (met de socialist Leo Collard aan de macht voor onderwijs) wil deze ongedaan maken. Vanaf november '54 organiseren de geestelijkheid en de christelijke onderwijsvakbond het verzet.

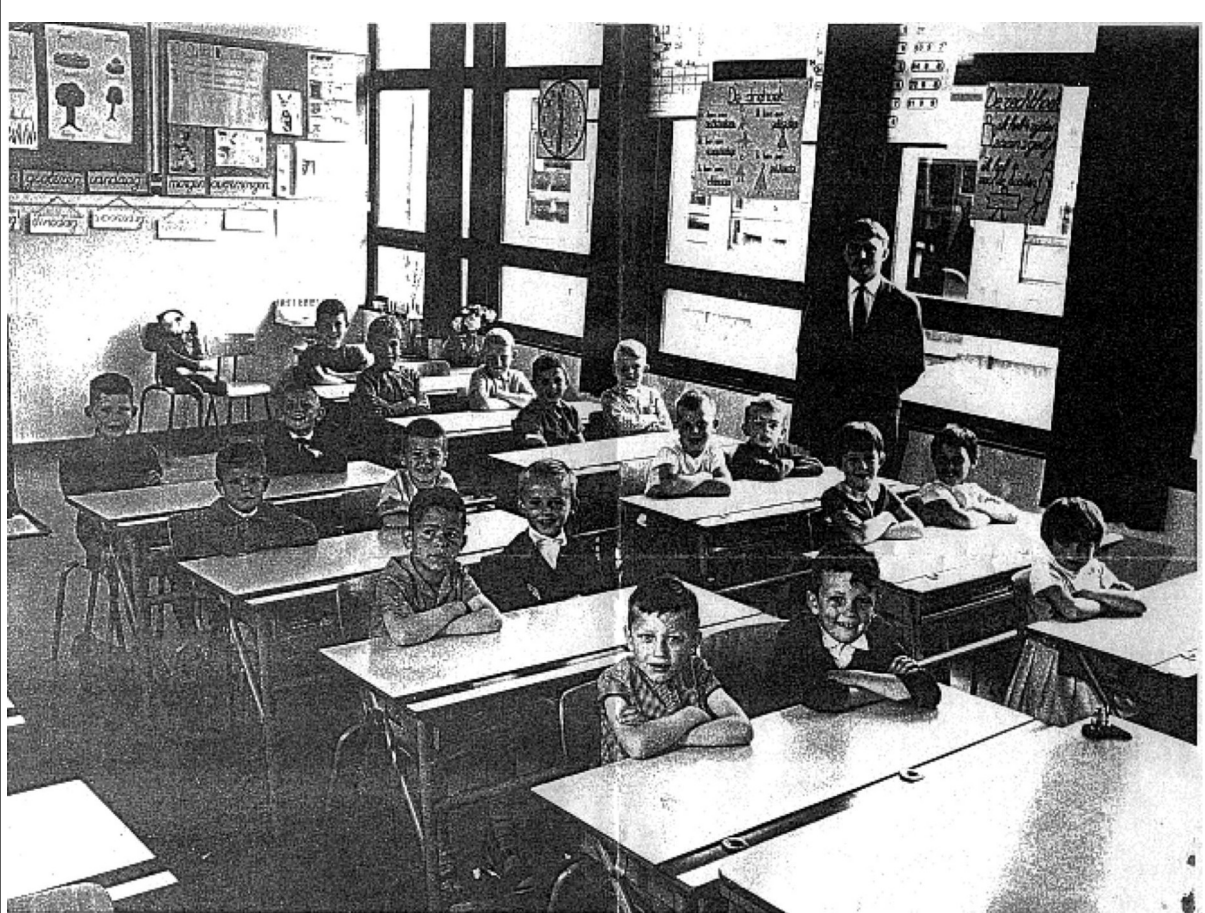
De zaak escaleert rond de afdanking van 110 interimarissen in het katholieke net. In Juli '55 wordt de wet Collard toch goedgekeurd en de strijd blijft voortduren tot in 1958 een Schoolpact bereikt wordt. Samengevat komt het hierop neer dat elk gezinshoofd de vrije keuze heeft naar welke school de kinderen moeten gaan. Dit impliceert dat het onderwijs kosteloos moet zijn. In de praktijk komt het erop neer dat de vrije scholen subsidie krijgen en dat de officiële scholen als paddestoelen uit de grond rijzen. In den beginne worden ze natuurlijk gedoodverfd als 'socialistische' of 'goddeloze scholen' waar de kwaliteit van het onderwijs minderwaardig zou zijn.

Uiteraard gebeurt het oprichten van een staatsschool niet zomaar. In de wet is tevens ingeschreven dat wanneer een groep ouders voldoende handtekeningen kan verzamelen van personen die zich ertoe verbinden hun kinderen naar de nieuwe school te sturen, er aan de oprichtingsvoorwaarden voldaan is. Zo zijn er tussen 1960 en 1970 zeer veel landelijke rijksscholen opgericht².

¹ Uit de tekst van het schoolpact van 6 november 1958.

2 Een bijzonder moeilijk begin

Ook te Lichtervelde worden handtekeningen verzameld. In een zeer korte tijd kan voldaan worden aan de oprichtingsvoorwaarden. Het verzamelen van handtekeningen gebeurt door een groep mensen die de vrije schoolkeuze en de neutraliteit van het onderwijs hoog in hun vaandel schrijven. Binnen de gemeentelijke en kerkelijke overheid wordt dit echter niet zomaar aanvaard. Ziet men de nieuw opgerichte entiteit als een concurrent en is men bang invloed te verliezen?

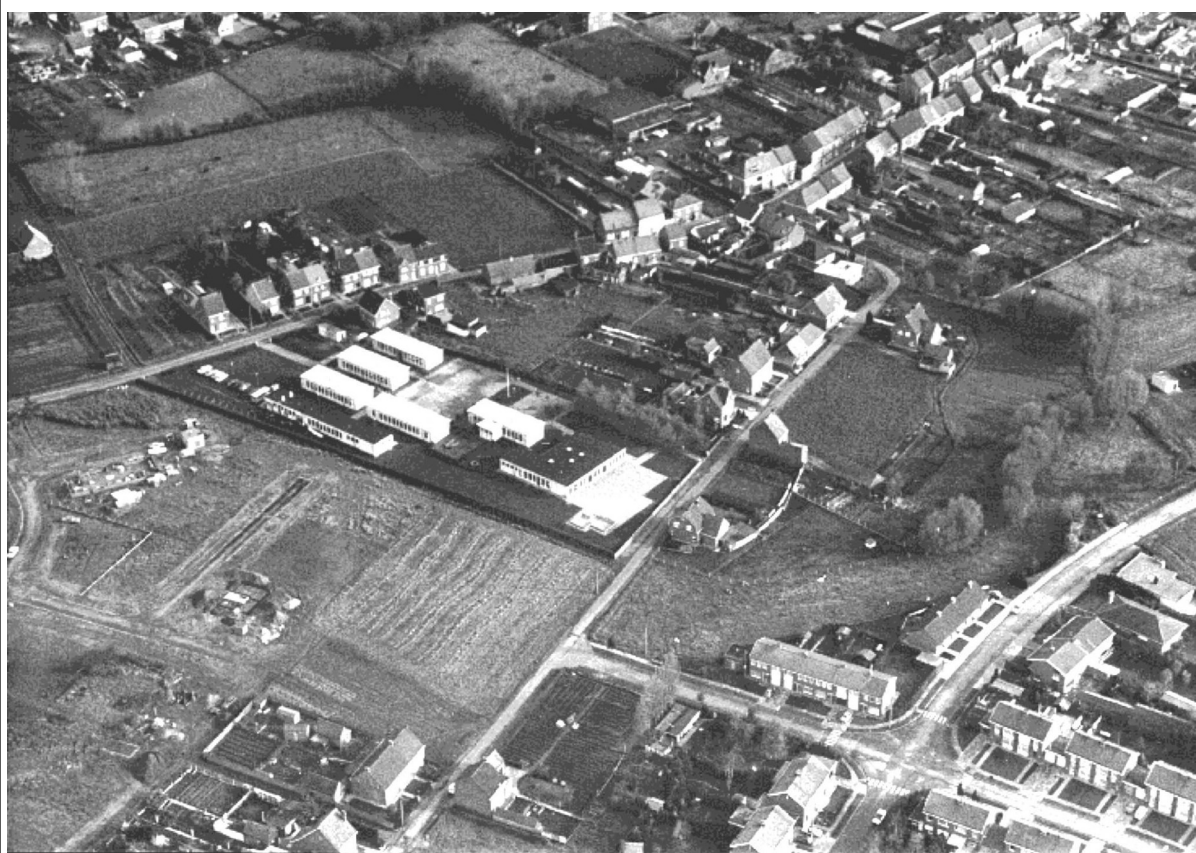
Klasfoto uit de beginjaren, van links naar rechts en van voor naar achter: Johnny Declair, Dirk Eecloo, Karien Desmet, Johnny Deschepper, Freddy Vanlerberghe, Kristien Bethuyne, Godelieve Ver-cruysse, Johnny Vanmechelen, Ronny Muys, Rudy Debel, Wilfried Laga, Johan Jaques, Johan Cal-lewaert, Eddy Dejonghe, Rudy Boussauw, Dirk Dereere en Marc Haspeslagh (toen al op dezelfde bank, nu collega's in het politiekorps) en Erik Verlinde. De meester was Roger Verhaeghe.

Vanop de kansel wordt afkeurend gepreikt. Binnen de gemeentelijke overheid worden de wetten naar de letter toegepast zodat alles slechts met uitstel kan verlopen. Men gaat er immers van uit dat het rijksonderwijs geen lang leven beschoren is, hooguit een 5-tal jaar.

Uiteindelijk kan in de Torhoutstraat grond aangekocht worden met uitweg op de Torhoutstraat en de Essestraat. Tijdens de maand augustus 1963 start de bouw. Rijkelijk laat dus voor een start op één september. In ijltempo worden een 3-tal paviljoen-

² Men sprak toen nog over rijksscholen daar België nog niet gefederaliseerd was. Het Rijk, in casu de Minister van Nationale opvoeding, was de inrichtende macht.

nen opgetrokken. De laatste week van augustus staan ze er. Er is nog geen verharde weg, geen speelplaats en geen banken. Ook het weer valt tegen zodat de hele omgeving rond de paviljoenen een drassige en modderige poel wordt. Tafels en stoelen worden aangesleept vanuit een plaatselijke feestzaal.

De préfab gebouwen zijn duidelijk herkenbaar in het bouwpatroon.

Op één september 1963 start dan de rijksschool met een veertigtal lagere schoolkinderen, één kleuter en veel tegenkanting in de gemeente. Ouders die hun kinderen naar de school 'dragen' (want alles was slijkerig), krijgen thuis bezoek van de kerkelijke overheid waarbij allerlei straffe uitspraken worden gedaan. Er zal geen godsdienst gegeven worden, de kwaliteit van dat soort onderwijs is minderwaardig, kinderen zullen achterop geraken...

Dreigingen met werkverlies voor de ouders worden geuit. Zelfstandigen zien hun klantenbestand minderen. Velen aarzelen om hun kinderen richting Torhoutstraat te sturen. Toeval of niet, maar net voor de start van de school wordt de Torhoutstraat opengebroken. Met het regenweer erbij, geen pretje.

Aan de schoolpoort en langs de toegangsweg staat een ontvangstcomité van tegenstanders die de ouders alsnog proberen tot andere gedachten te brengen. Taferelen zoals bij de eerste schooldag van het Vlaams schooltje te Komen, waren toen ook te Lichtervelde te zien.

Ondanks de start in een negatieve sfeer slaagt directeur Van Loo erin de school uit te bouwen. Kleuterblok en refter worden gebouwd en het domein volledig ingericht zo-

dat de school nu in een parkomgeving ligt. Opvoeding en onderwijs in een oase van groen!

Met de federalisering van België is de school intussen geen rijksschool meer maar een officiële school van de Vlaamse Gemeenschap met een eigen inrichtende macht. In 1982 krijgt ze de naam De Valke, verwijzend naar de wijk waar de school staat.

3 Pilootschool in de regio

Binnen De Valke werd in 1980, nog lang voor de wettelijke verplichtingen, een oudercomité opgericht. Dit verrichtte binnen Vlaanderen pionierswerk waarvoor het in 1998 bekroond werd met het Vlaams laureaatenschap voor oudercomités.

Inmiddels heeft De Valke haar vaste plaats veroverd in het Lichterveldse onderwijs-landschap. Met de jaren geraakten de scherpe kanten van de oprichtingsstrijd afgerond en nu is er een goede samenwerking met de parochiale en gemeentelijke instanties. Dit gegeven is zeker vermeldenswaard want het mag wellicht als een voorbeeld dienen voor vele andere gemeenten. De vooroordelen van toen zijn nu weg-gewerkt. Er wordt degelijk onderwijs gegeven, hetgeen in 1998 resulteerde in een uitermate positief doorlichtingsverslag van de inspectie (voor alle netten dezelfde) waarin de teamgeest en het opvoedend- en onderwijskundig werk van alle participanten op prijs werden gesteld.

De Valke is nu uitgegroeid tot een pilootschool in zijn regio.